

over for en Udgift paa et Par Millioner aarlig eller, om man hellere vil, en Gave paa mellem 40 og 50 Mill. Kr. til en enkelt Samfundsklasse; men denne Gave er absolut for stor. Thi man kan sige, hvad man vil, men man kan ikke komme bort fra, at det er en Gave til enkelte Medlemmer af Samfundet, hvoraf sikkert mange ikke høre til de særlig trængende. Disse Tiendeydere have gennem en Aarrække overtaget deres Ejendomme saa meget billigere, som Tienden bliver, naar den kapitaliseres. Og den Dag, denne Lov gaar igennem, vil deres Ejendomme vokse i Værdi akkurat i Forhold til det Tilskud, som Staten kommer til at give. Det er og bliver derfor en Gave, og den Slags Gaver maa man altid være lidt betænkelig ved. Man har søgt at forsvare det ved at sige, at man yder denne Gave af Opportunitetshensyn. Man borttager en Byrde, fordi den er saa særlig forhadt; det er vel nærmest det, man har ment. Jeg vil da straks sige, at skulde Staten overtage Borgernes Byrder, fordi de ere forhadte, saa fik Statskassen snart Ben at løbe paa. Nej, hvis man ikke kan godtgøre, at Skatten med Rette er forhadt, gælder dette Ræsonnement ikke. Man har jo da ogsaa søgt at godtgøre dette ved at paastaa, at den var saa forhadt, fordi den hvilede paa en i Fortiden begaaet Uret, som man endda har ført lige tilbage til Knud den helliges Dage. Sandheden er dog vel snarere, at den skriver sig fra den Tid, da man for nogle Aarhundreder siden lod den Byrde hvile paa enkelte Landbrug, men ikke paa andre. Men det samme Motiv har jo Socialdemokraterne til at angribe Ejendomsretten. Det er paa Basis af ganske den samme Betragtning, at de sige, at Ejendomsretten bl. a. er uretfærdig, fordi den hviler paa en Uret, der er begaaet i forrige Tider, hvad den vistnok i adskillige Tilfælde virkelig gør. Men vi andre have dog alligevel ikke villet gaa ind paa den Betragtning, at Ejendomsretten derfor bliver uretfærdig; thi vi hævde, og efter min Mening med fuld Grund, at denne Fortidens Uret er udslettet i Aarenes Løb, og de Rettigheder og Forpligtelser, som gennem Tiderne og Slægterne nu have faaet Hævd, ere den nu gældende Ret og Pligt, der som saadan maa fuldt ud respekteres. De, hvem denne for Aarhundreder siden begaaede Uret er begaaet imod, ere nu døde; dem kan man ikke finde, men Uretten er ogsaa i de mellem-liggende Slægtled og ved deres lovlige Transaktioner bleven saa absolut død, at

den ikke længere eksisterer. Derfor! Lige saa lidt som man kan slaa død Mand ihjel, lige saa lidt kunne vi gøre denne Uret god igen. Paa denne Basis kan dette Forslag derfor aldeles ikke forsvares. Det kan kun forsvares paa Grundlag af, at man over for en enkelt Samfundsklasse, Bondestanden, vil vise sig imødekommende og gerne opfylde et Ønske, som de paa-gældende gennem en Aarrække have næret, og dertil er saa benyttet et Øjeblik, hvor Landbruget er i Betryk. Men jeg vil ærlig talt sige, at dertil er — hvad man af Opportunitetshensyn kunde gaa med til, skal jeg ikke her komme ind paa — dette Beløb paa 40—50 Mill. Kr. meget for stort; og den Maade, det fordeles paa, er ikke til nogen virkelig Fordel for Landbruget, ligesom den er hverken billig eller retfærdig. Det vil saaledes være en blodig Uretfærdighed, hvis man ikke gør alt for at finde de stakkels Tiendeydere, som have været saa ufornuftige at afløse Tienden særlig i Løbet af de sidste Aar, og det vil ogsaa være ubilligt mod de mange Landbrugere, der have været saa ufornuftige at købe tiendefri Landejendomme, som de derfor have betalt for højt. Hvis man vil være retfærdig, kan man her ikke andet end følge det Spor, som den ærede Ordfører i Gaar angav, da han talte om Gammel-skatten og hævdede, at den ikke var en Grundbyrde; han sagde, at den var en Skat, og jeg er vis paa, at han ogsaa over for Tienden vil hævde, at det er en Skat; thi jeg tror ikke, det var ham, der, hvor det skulde forsvares, at denne Byrde borttages, kaldte den en Skat, og naar det skulde forsvares at erstatte den med det fulde Beløb, kaldte den en Grundbyrde. Jeg antager nemlig, som sagt, at den ærede Ordfører kun vil, at Tienden maa kaldes en Skat; men i saa Tilfælde maa han jo ogsaa mene, at man, naar man vil være fuldt retfærdig, at man da maa gøre det samme, som man gjorde i Aarhundredets Begyndelse, hvor man egaliserede en anden Skat, og da ansaa sig forpligtet til at give Erstatning til de Jorder, der gennem Privilegium vare fri for denne Skat. Hvis man altsaa vil være retfærdig mod alle Landboerne, vil man blive nødt til at give de mange Besiddere af Ejendomme, der ikke svare Tiende, en Fordel tilsvarende den, man giver Ejerne af Tiendejord. Dette blev imidlertid for kostbart, og dermed brister *ogsaa af denne Grund* det retfærdige i denne Foranstaltning, som i det hele ikke kan blive nogen Retfærdighedshandling imod og heller ikke af nogen stor